

NĚKOLIK CENTIMETRŮ BETONU: SKOŘEPINY V PRŮMYSLOVÉ ARCHITEKTUŘE 40. A 50. LET ■ A FEW CENTIMETRES OF CONCRETE: THIN SHELLS IN THE INDUSTRIAL ARCHITECTURE OF THE 1940S AND 1950S

Jan Zikmund

Po druhé světové válce, během zásadních hospodářských a politických změn, v prostředí s centralizovanou projekční prací a řízeným stavebnictvím, se architekti průmyslových staveb museli stále častěji vypořádat s požadavky na hospodárnost a rychlost výstavby. K tomu jim měla napomoci typizace. Na počátku těchto snah se uvažovalo především o železobetonových tenkostěnných skořepinách, které nejenže splňovaly ekonomické parametry, ale umožňovaly i nadále zachovat továrnám specifický architektonický výraz. Od počátku 40. let do poloviny let 50. skořepiny prošly určitým vývojem, který se pokouší přiblížit tento článek. ■ After the second world war, in the era of important economic and political changes and in the environment of centralized design and civil engineering, there was an increasing demand for industrial architects to deal with the economy and rate of construction. This was to be done by means of standardization. At the beginning of this initiative, thin shell reinforced concrete structures were mainly considered for this purpose, enabling architects to design factories keeping their specific architectural expression while meeting economic criteria. From the early 1940s to the mid-1950s, thin shells developed to a certain extent, which is outlined in this article.

PRVNÍ SKOŘEPINY

Základnu výzkumu skořepin v Československu představoval Kloknerův výzkumný a zkušební ústav hmot a kon-

Obr. 1 Model sdruženého konoidu, nedatováno ■

Fig. 1 Model of a compound conoid, undated (zdroj/source: Archiv ČVUT v Praze / Archive of Czech Technical University in Prague)

strukcí stavebních v Praze. Od roku 1936 se zde pod vedením profesora Bedřicha Hacara (1893 až 1963) testovaly a ověřovaly výpočty tří typů zborcených kleneb – hyperbolického paraboloidu s přímkovou, nebo parabolickou obrubou a konoidu, [1] a to jak na modelech, tak poté i na prováděných stavbách. Na skořepiny se ve svém výzkumu zaměřoval i přední teoretik moderního průmyslového závodu, profesor na Fakultě architektury a pozemního stavitelství ČVUT Otakar Štěpánek (1898 až 1973). Ve své habilitační studii Architektura průmyslových staveb, vydané tiskem v roce 1936, shrnul základní východiska správné koncepce průmyslového závodu – jednotlivé typy

výrob, ideální provozní plán, technické řešení, základní typologii a obecné zásady architektonického řešení. Když svou pedagogickou činnost musel za 2. světové války přerušit, stal se zaměstnancem Kloknerova ústavu, kde

Obr. 2 Interiér továrny na plechové obaly a plakáty Josef Černý a syn v Novém Městě nad Váhom, nedatováno ■ Fig. 2 Metal packages factory Josef Černý & Son in Nové Mesto nad Váhom, undated (zdroj/source: Archiv ČVUT v Praze / Archive of Czech Technical University in Prague)

Obr. 3 Elektroporcelán Louny, nedatováno ■ Fig. 3 Low- and high-voltage insulators factory in Louny, undated (zdroj/source: Archiv ČVUT v Praze / Archive of Czech Technical University in Prague)

